

**Dmitrij Dmitrijevics Sosztakovics operájának szövege Györffy István
(2015) nyersfordításban [A szögletes zárójelben a fordító megjegyzései.]**

Az orr (oroszul: Hoc) Nyikolaj Vasziljevics Gogol novellája, mely groteszk ironia segítségével a korabeli orosz társadalom kritikája, az orosz kisember ambícióinak megtestesítője. A korabeli orosz társadalom ürességét, a hivatalnoki rendszer abszurditását hivatott kifejezni azzal, hogy egy teljesen realiztikus környezetben abszurd, meghökkentő eseményeket tárgyal.

A magyar nyelvű kiadások borítói (ingvenkonyvek.co)

Magyarul először az Officina Kiadónál jelent meg a mű (1943), majd a Három novella című kötetben, Dévényi Miklós fordításában (1947), ezt követte Makai Imre 1948-as fordítása Az arcképcímű kötetben.

Sosztakovics: Az orr

<https://www.youtube.com/watch?v=muxgjs6MY>

Ivan Jakovlevics borbély egyik reggel arra ébred, hogy a reggelire felszolgált cipóba belesütve egy emberi orrot talál (ez, mint később kiderül, egy kuncsaftjáié, Platon Kuzmics Kovaljové). Megpróbál megszabadulni tőle, és a folyóba dobja, ám a rendőrfőnök meglátja és letartóztatja. Kovaljov reggel arra ébred, hogy orra helyén egy lapos folt éktelenkedik. A hivatalnok elindul, hogy megkeresse orrát, amikor is egy kocsiból díszes, az övénél magasabb rangot jelző egyenruhába öltözve kiszállt a saját orra. Kovaljov hiába szólítja meg, az orr ridegen visszautasítja. Ezután Kovaljov előbb hasztalan próbál bejutni a rendőr-főfelügyelőhöz. Majd hirdetést akar feladni elszökött orra ügyében, de a hirdetés-felvevő hivatalnok ezt nem engedélyezi. A tisztviselő reményvesztetten tér haza. Az önmagát önállósító orr közben szökni próbál a városból. Mikor a postakocsi-állomáson az utasok és a rendőrök elfogják, alaposan megverik, amitől hirtelen visszanyeri eredeti alakját. Kovaljovot ez után felkeresi a rendőrkapitány, aki illő baksisért visszaszolgáltatja az orrát. Az azonban nem akar a helyére tapadni. A helyi orvos sem vállalja, hogy visszavarrja a testrészt. Végül Kovaljov, egy anyós-jelöltjével való, kétes üzemeket sejtető levélváltás után egy reggel arra ébred, hogy orra újra a helyén van.

Sosztakovics: Az orr / Neue Oper Wien-Jelenet az előadásból ([Revizor - a kritikai portál.](#))

I. felvonás

Előjáték

(Ivan Jakovlevics, a borbély Kovaljovot borotválja)

Kovaljov – Neked, Ivan Jakovlevics, örökké bűzlik a kezed.

Ivan Javovlevics – De mitől bűzlene?

Kov. – Nem tudom, barátocskám. Csak bűzlik.

[Kovaljov közepes beosztású hivatalnok. I. Miklós cár a hivatalnokokat a katonai rangoknak megfelelően sorolta be – Kovaljov eszerint őrnagy, később így is emlegetik. Az, hogy mindig a vezetéknévén, nem pedig kereszt és atyai nevén szólítják (csak a darab vége felé derül ki, hogy Platon Kuzmics), bizonyos elidegenítő személytelenséget kölcsönöz a figurának. A rövid bevezetésben tapasztalt nyegle, fölényeskedő modora éles ellentétben áll azzal, amit a későbbiekben mutat, mikor bajban van. A borotválás-jelenettel való indítás cinkos utalás a Leningrádban két évvel korábban, 1927-ben bemutatott Wozzeckre. Ez annál is biztosabb, mert ez a jelenet Gogol eredetijében nem szerepel.]

1. kép

(Ivan Jakovlevics lakása és borbélyműhelye – két egymásból nyíló helyiség, a színen mindkettőt látni. Ivan Jakovlevics alszik, felesége, Praszkovja Oszipovna kenyeret süt. Az idő reggelre jár.)

Ivan Jakovlevics *(ébredszik, közben érzi a friss kenyér illatát)* – Ma, Praszkovja Oszipovna, nem fogok kávé inni, inkább frissen sült kenyeret kívánok hagymával.

Praszkovja Oszipovna *(magában)* – Hadd egye a bolond a kenyeret, nekem lesz jobb: több kávé jut.

Iv. Jak. *(magában)* – Vagyis jó lenne ez is, az is. De teljesen lehetetlen egyszerre két dolgot követelni. Praszkovja Oszipovna nem szívleli az ilyen szeszélyeket.

(Pr. Osz. odahajít Iv. Jak.-nek egy jó darab kenyeret)

Iv. Jak. *(kést fog, vágna a kenyeret)* – Milyen tömör! Mi ez benne? *(egy orrot húz ki a kenyérből)* Egy orr! Egy orr!

Pr. Osz. – Hol vágta le? Te állat! Te szélhámos! Te korhely! Magam jelentlek föl a rendőrségen. Micsoda zshivány! Már három embertől hallottam, hogy borotválás közben az orrukat birizgáld, majd hogy le nem szeded.

Iv. Jak. – Várj, Praszkovja Oszipovna, becsavarom egy rongyocskába és beteszem a sarokba. Hadd legyen ott egy kicsit. Aztán kiviszem.

Pr. Osz. – Szó sem lehet arról, hogy a szobámban egy levágott orr legyen! Vén csont! [az eredetiben „megégett kétszersült”, magyarul ennek kb. ez felel meg]. Csak a fenőszíjon tud matatni a borotvával, a kötelességét tenni meg maholnap képtelen lesz. Vén szoknyapecér! Bitang! Hogy én feleljek érted a rendőrségen! Te kontár, te ostoba tuskó! Vidd innen! Vidd, vidd, vidd!...

Iv. Jak. – Az ördög tudja, hogy történt ez. Részegen jöttem-e tegnap haza, vagy nem, meg nem mondhatom. De minden jel arra mutat, hogy az eset rendkívüli. Mert a kenyér süített holmi. Míg egy orr? Egyáltalán nem az. Sehogy sem értem!
(A szín egy pillanatra elsötétül, a Rendőrkapitány árnyát látjuk, mihelyt ismét világos lesz, az árny eltűnik.)

Pr. Osz. – Vidd, ahová akarod, színét se lássam!

2. kép

(Iv. Jak. a csatornaparton téblábol [Szentpétervárott a csatornák a pesti körutakhoz hasonlóan helyezkednek el a városban]. Elejti a csomagocskát az orral, az őrszem rászól.)

Őrszem – Vedd csak föl! Elejtettél valamit.

(Iv. Jak. egy óvatlan pillanatban bedobja az orrot a csatornába. Ekkor feltűnik a Rendőrkapitány, aki a jelenet folyamán egyre közelebb és közelebb lép Iv. Jak.-hez.) [A rendőrkapitány a szerző előírása szerint kifejezetten magas, nagydarab ember tenor altino hanggal.]

Rendőrkapitány – Gyere csak ide, kedvesem.

Iv. Jak. – Erőt egészséget Nagyméltóságodnak!

Rk. – Nem, nem barátocskám, semmi nagyméltóság... Hanem mondd csak: mit csináltál te ott a parton?

Iv. Jak. – Isten bizony, Uram, borotválni indultam, közben megnéztem, sebes-e a vízfolyás.

Rk. – Hazudsz, hazudsz. Ennyivel nem úszod meg. Válaszolj tisztességesen!

Iv. Jak. – Én kész vagyok Kegyedet hetente kétszer, vagy akár háromszor megborotválni minden ellenszolgáltatás nélkül.

Rk. – Nem, barátocskám, ez – potomság. Engem három borbély borotvál, és mind nagy megtiszteltetésnek tartja. Méltóztass csak elmesélni, mit csináltál ott a parton.

(A szín vaksötétbe borul, zenekari közjáték következik.)

3. kép

(Kovaljov hálószobája. Az ágy egy spanyolfal mögött van, a szín egyelőre üres.)

Kov. *(ébredzik a spanyolfal mögött) – Brr, brr, brr. (Kisvártatva előjön. Nincs orra.)*
Tegnap este pattanás támadt az orromon. Tükröt! *(Ivan, az inasa belép a tükörrel, Kov. fogja, belenéz)* Micsoda? Az orrom! Az orrom... Hol van? Ez lehetetlen! Víz, törülközőt! *(Ivan ezeket is behozza)* Úgy van, nincs orrom. Lehetetlen. Úgy látszik, még alszom. Csípj meg! *(Ivan megcsípi)* Nem, Eszerint nem alszom. *(Ismét a tükörbe néz)* Nincs orrom... Fölöltöznék! *(Ivan ruhákat hoz, Kov. öltözködik)*

Ivan – Ha kérdenék, hová ment, mit mondjak?

Kov. – A rendőr-főfelügyelőhöz.

4. kép

(A Kazanyi Székesegyház [A Kazanyi Istenanya-ikonról elnevezett székesegyház Szentpétervár második számú főtemploma]. Néhány imádkozó férfi és nő. Félhomály. Szöveg nélküli kóruszene szoprán szólóval. Belép az Orr államtanácsosi egyenruhában [ez magasabb rang, mint Kovaljové!]. Buzgón imádkozik, közben többször letérdel.)

(Belép Kov. is, arca elé kendőt tart. Észreveszi, hogy itt az orra. Köhécsel, majd maga is imádkozik.)

Kov. *(magában)* – Hogy szólítsam meg? Minden jel – az egyenruhája, a kalapja – arra utal, hogy ő államtanácsos. Ördög tudja, hogy fogjak hozzá. *(az Orrhoz fordul)* Méltóságos Uram! Méltóságos Uram...

Orr – Mit óhajt?

Kov. – Különös nekem, Méltóságos Uram, de úgy gondolom, Önnek tudnia kellene, hol a helye... hogy-hogy Önt itt találom meg... a templomban... Önnek is látnia kell...

Orr – Nem értem, miről méltóztatik beszélni. Adjon magyarázatot!

Kov. *(zavarában hol magának, hol az előtte állóhoz)* – Hogy magyarázzam meg neki? Persze, én őrnagy vagyok... lássa be, hogy nem ildomos orr nélkül mutatkoznom. Egy kofa, aki hámozott narancsot árul a Voszkreszenszkij-hídon, az ülhet orr nélkül, de én, akinek kilátásba helyezték, hogy... emellett számos házba bejáratos vagyok, ismeretségben állok hölgyekkel: Csehtarjova államtanácsosnéval és másokkal... Ítélné meg saját maga! Nem tudom, Méltóságos Uram, bocsásson meg... de ha mindezt a kötelesség és a becsület szabályai felől nézzük... Önnek is meg kell értenie...

Orr – A leghatározottabban nem értek semmit. Adjon kielégítőbb magyarázatot.

Kov. – Méltóságos Uram! Nem tudom, hogy értsem az Ön szavait... Hiszen itt minden világos... vagy Ön azt akarja, hogy... Hiszen Ön – az én tulajdon orrom!

Orr – Ön téved, méltóságos uram. Én – én vagyok. Ráadásul köztünk nincs helye közelebbi viszonynak. Ön az egyenruhája gombjaiból ítélve a szenátusban, vagy legfeljebb igazságügyi beosztásban szolgál, míg én tudományosan...

Hajdú [az eredetiben is гайдук, valamilyen rendfenntartóról van szó, mint nálunk a kor vármegyei hajdúi] – Utat! Utat!

(Kov. észrevesz egy karcsú hölgyet, míg vele próbál szemezgetni, az Orr kimegy a templomból. Mire észbe kap, már el is tűnt.)

Kov. *(mint aki megégette magát)* – Jaj! Hol van? Hol van? Hisz ő – az én orrom! Hol? Hol?

Sosztakovics: Az orr c. operája a MET-ben (Müpa)

II. felvonás

Előjáték

Kov. *(bérkocsin ül, lekiált az ajtónállónak)* – Bent találok a rendőr-főfelügyelőt?

Ajtónálló – Sehogy sem [az orosz szolgálati nyelv szabvány válasz-fordulata]. Nemrég hajtatott el.

Kov. – Na, tessék...

Ajt. – Most az előbb hajtatott el, ha egy perccel előbb jön, még itt találja.

Kov. *(a kocsihoz)* Hajts! Hajts tovább, egyenest!

Kocsis – Hová egyenest? Itt kettéválik az út. Jobbra, vagy balra?

Kov. – Az újsághirdetés-fölvevő irodába!

5. kép

(Az újsághirdetés-fölvevő irodában. A helyiség nagyon kicsi. Az ősz, szemüveges tisztviselő épp egy grófnő lakájától vesz föl hirdetést, körülöttük még nyolc kézbesítő [а дворник а mai nyelvben utcaseprőt, vagy házmestert jelent, régebben, úgy látszik, ilyen értelemben is használták] szorong.)

Lakáj – Úgy higgye el, kend, a kiskutya nyolc grivenyt [гривень, гривенник – a legapróbb váltópénz tízes érméje] sem ér, én nyolc garast sem adnék érte. De a grófnő szereti, biz Isten, szereti. A megtalálónak száz rubelt ajánl!

Kézbesítők – Száz rubelt! Száz rubelt!...

Kov. *(berohan)* – Ki vesz itt föl hirdetést? *(a tisztviselőhöz fordulva)* Á, jó napot kívánok. Szeretném megjelentetni...

Tisztviselő – Tiszteletem. Várjon. Kis türelmet.

Lakáj *(folytatja)* – Becsülettel megmondva, magunk között, az emberek ízlése annyira különböző: ha, mondjuk, vadász vagy, hát tarts vizslát, vagy uszkárt. Ne sajnálj érte ötszázat, ha jó kutya, akár ezret sem...

Kov. *(a tisztviselőhöz)* – Méltóságos uram! Engedje meg...

Tiszv. – Mindjárt! ... Két rubel 43 kopejka.

Kov. – Nekem nagyon szükséges...

Tisztv. – Egy rubel 64... *(Kov.-hoz)* Mit szeretne?

Kov. – Kérem... Valami szélhámosság történt, vagy varázslat. Még most sem értem. Csak azt kérem kinyomtatni, hogy aki azt az aljast előállítja, illő jutalmazásban részesül.

Tisztv. – Legyen szíves mondani a becses nevét.

Kov. – Minek ide a nevem? Nem mondhatom meg. Sok ismerősöm van: Csehtarjova államtanácsosné, Pelageja Grigorjevna Podtocsina, egy törzstiszt

neje... még megtudják! Isten őrizz! Írja egyszerűen: egy esküdszéki ülnök őrnagyi rangban.

Tisztv. – És a szökevény az Ön házi alkalmazottja volt?

Kov. – Miféle házi alkalmazottam! Az még nem volna ekkora szélhámosság. Nekem – az orrom szökött meg...

Tisztv. – Hm. Micsoda furcsa név... És nagy összeggel károsította meg ez az Orr nevű egyén?

Kov. – Orr, vagyis... Ön másra gondol! Nekem az orrom, a saját orrom... az tűnt el!

Kézbesítők (*kacagnak a hallottakon*) – Eltűnt az orra! Eltűnt az orra! Haha-ha...

Tisztv. (*ő is alig tudja visszatartani a nevetését*) – He-he... És mi módon tűnt el?

Kov. – Az ördög akart csúfot üzni belőlem!

Tisztv. – Valahogy nem értem tisztán ezt az egészet...

Kov. (*panaszosan*) [A most következő részlet egy barokk *Lamentóra* emlékeztet.] – Nem tudom elmondani Önnek, hogyan történhetett, de a lényeg, hogy az orrom a városban utazgat és államtanácsosnak adja ki magát. Ezért kérem, hirdesse ki, hogy aki őt elfogja, juttassa el hozzám a legrövidebb időn belül. Ítélje meg igazán: hogy éljek egy ilyen feltűnő testrészt nélkül? Ez nem holmi kisujj a lábamon, amit bedugok a csizmába és senki nem látja, van-e, vagy nincs.

Kézbesítők – A csizmába... és senki sem látja.

Tisztv. – Úgy van, senki sem látja!

Kov. – Én csütörtökönként Csehtarjova államtanácsosnéhoz vagyok hivatalos. És Pelageja Grigorjevna Podtocsina törzstisztne asszony, akinek oly bájos leánya van... Ítélje meg saját maga, hogy legyek most... most nem mutatkozhatom náluk... (*Hüppögve fölzokog. A tisztviselő eltűnődik. A kézbesítők is kezdik kényelmetlenül érezni magukat – egyik lábukról a másikra állnak*)

Tisztv. – Nem. Nem közölhetek ilyen hirdetést az újságban.

Kov. – Hogyhogy? Miért?

Tisztv. – Az újság ettől elveszítheti a renomóját. Ha mindenki elkezd olyanokat írogatni, hogy elszökött az orra... Már így is azt mondják, hogy sok képtelenség és hazug híresztelés jelenik meg...

Kov. – De mi ebben a képtelenség? Nekem úgy tűnik, nincs ebben semmi képtelenség.

Tisztv. – Ez Önnek tűnik úgy. A múlt héten azonban már volt egy ilyen eset. Jött egy hivatalnok, ugyanúgy, ahogy most Ön. Hozott egy hirdetést – két rubel 73 kopejkáért adta föl. A tartalma annyi volt, hogy elszökött egy fekete uszkár. Mi van ebben – kérdezhetnénk? És micsoda história kerekedett: kiderült, hogy az uszkár már nem is tudom melyik intézmény megszökött pénztárnoka volt.

Kézbesítők – Nahát, nézzenek oda!

Tisztv. – Hiszen érti...

Kov. – De én nem egy uszkárról adok föl hirdetést, hanem a saját megszökött orromról, ami majdnem ugyanaz, mintha én magam lennék.

Tisztv. – Nem. Ilyen hirdetést nem közölhetek.

Kov. – De ha nekem tényleg eltűnt az orrom!

Tisztv. – Ha eltűnt – ez az orvosok dolga. Azt mondják, van köztük, aki bármilyen orrot föl tud helyezni. Mellesleg megjegyzem, hogy Ön bizonyára víg kedélyű ember, aki szeret a társaságban tréfálkozni.

Kov. – Esküszöm az Isten szentségére. És ha már eddig jutottunk, meg is mutatom Önnek.

Tisztv. – Minek nyugtalanzkodni? Amúgy, valóban kívánatos lenne odapillantani. (Kov. elveszi a kendőt az arca elől). Valóban! Rendkívül különös. A helye teljesen sima, mint egy frissen kisült palacsinta.

Kézbesítők – Bizony, hihetetlenül sima.

Kov. – Na, még most is hitetlenkedik? Látja, nem lehet nem közölni. Én különösen hálás leszek Önnek és nagyon örülök, hogy az eset következtében volt szerencsém Önnel megismerkedni.

Tisztv. – Közölni, persze, nem nagy ügy. Csak nem látom, Önnek mi haszna lehetne ebből. Ha gondolja, adja oda inkább egy jó tollú literátornak. Az szép

tárcát ír belőle egy irodalmi lapba, *(tubákot szagol)*, az ifjúság okulására, vagy csak úgy, az érdekesség kedvéért. Én ugyan nagyon sajnálom, hogy ez épp Önnel esett meg. Nem szagolna Ön is egy kis tubákot? Ez eloszlatja a fejfájást, és, azt mondják, aranyér ellen is hasznos.

Kov. *(ujjaival idegesen dobol az asztalon)* – Nem értem, miként talál helyet ilyen tréfának: hát nem látja, hogy pont az hiányzik, amivel szagolhatnék? Most rá sem bírok nézni, nem csak a maga pocsék berezinói tubákjára, de a legfinomabbra sem! *(sértődötten fölugrik és kirohan)*.

Kézbesítők *(egymás szavába vágva olvassák föl a náluk levő hirdetések)*

- Szolgálatba ajánlunk egy józan életvitelű kocsiszt.
- Szolgálatba ajánlunk egy tizenkilenc esztendőös leányzót, aki gyakorlott a mosásban, és más munkákra is alkalmas.
- Kevéssé használt, 1814-ben Párizsból hozott batár...
- Tartós építésű homokfutó, az egyik kerékhez tartozó rugó nélkül...
- Nyári lak, teljes felszereléssel, két ló számára elegendő istállóval, telekkel, ahová telepíthetnek nagyszerű nyírest, vagy...
- Új, Londonból hozott répa- és retek-vetőmagok...
- Fiatal, melegvérű paripa, 17 esztendőös...

(Zenekari közjáték. [Ez a zeneirodalom első tisztán ütőkre írt darabja!])

6. kép

(Kov. lakása. Az előszobai díványon Ivan heverészik. Balalajkázik, a plafonra köpköd, közben énekel)

Ivan - *Olthatatlan szerelem fűz a kedvesemhez,*

Istenem, kegyelmezz néki és nekem, néki és nekem, néki és nekem!

Mit nekem, cári korona! Csak néki ne essék baja,

Istenem, kegyelmezz néki és nekem, néki és nekem, néki és nekem.

[Az első strófát eredetileg Szmergyakov éneklte a Karamazov testvérekben.] *(Kopognak, Ivan siet ajtót nyitni.)*

Kov. *(belép, arckifejezése elkeseredett)* – Te, disznó, mindig ostobaságokkal foglalkozol! *(Tovább megy a szobájába.)* Istenem, Istenem, miért ez a szerencsétlenség? Hiszen kéz nélkül, vagy láb nélkül élni még mindig jobb; orr nélkül viszont az ember ördög tudja, micsoda: madárnak nem madár, polgárnak nem polgár, csak fogd meg, oszt hajítsd ki az ablakon! És még ha a háborúban vágták volna el, vagy a saját hibámból. De, hogy csak úgy, semmiért vesszen el... Nem, ez mégis csak lehetetlen. Talán mégis csak álmodom, vagy tévedésből a borotvaszeszt ittam meg víz helyett. Iván, a hülye, ez egyszer meghagyta, én meg föl találtam hörpinteni... *(belenéz a tükörbe, csipkedi magát)* Jaj, micsoda szánalmas ábrázat!

Sosztakovics: Az orr / Neue Oper Wien-Jelenet az előadásból ([Revizor - a kritikai portál.](#))

III. felvonás

7. kép

(Szentpétervár külterülete, postakocsi-állomás. A színen egy üres delizsánsz. A kocsis a bakon szunyókál. A Rendőrkapitány leszállásba rendezi 10 rendőret.)

Rk. – Hatalmamnál fogva elrendeltetik a szóban forgó egyént előállítani és intézkedésre elém vezetni.

1. rendőr – Furcsa dolgok történnek

2. rendőr – Csuda egy ügy ez...

3. rendőr – Miről van szó?

1. rendőr – Az irgalmát! Ha láttad volna!

2. rendőr – Úgy megrémítik a népséget, hogy ezután egy asszony sem mer ribilliót csapni...

Rk. – Adok én nektek ribilliót! Mi ez? Nem engedelmeskedtek? Velük cimboráltok? Hé! Mi ez a zendülés? Ez a rendetlenség? Hé! Föl lestek jelentve! Indulás, Andrjuska, ülj a jobb szélre. Állj! Inkább a Petruska menjen oda. Így jó lesz. Menj oda! Hé, ne egy rakáson tolongjatok ördögfiókák! Ne tolongjatok!

4. rendőr. – Hogy legyen?

Rk. – Hát úgy – menj, segíts nekik! Fuss, szállj, mint a madár! Majd én adok nektek!

5. rendőr – És én mit tegyek?

Rk. – Hogy-hogy mit? Hála Istennek, maholnap fehér lesz a hajatok, de eszetek, az még mindig nincs! Várjatok csak, mindjárt megmutatom!

6. rendőr – Valami fürge jómadarat kell elkapnunk! Az ilyet nem lenne rossz fölakasztani, jó magasra, mint a csillárt.

Rendőrök (*a lesállásba húzódva énekbe kezdenek*) – Behúzva farkát, mint az eb, mint Káin, megremegett, orrából kifolyt a doháin... [az eredeti a *dohány* szót a rím kedvéért hasonlóan idéetlenül torzítja el]. (*Közben megjelenik az utazó, az őt kikísérő hölgyel és úrral*)

Hölgy – Hogy lehet ily kései órán ilyen hosszú útra indulni?

Úr – Az ám! Bizonytalan időket élünk, jöhetnek rablók, vagy más gonosz emberek.

Utazó – Isten őrizzen meg a rablóktól! Minek emlegetni őket így estefelé?

Hölgy – Ne hallgasson rá, csak ijesztgeti. Ami eszébe jut, azt hajtogatja...

Utazó – Tudom, hogy tréfál. De mégis ijesztő hallgatni. Mindig ilyeneket mond...

Úr – Akár rablók, akár nem, sötétben nem való utazni. És nézz rá a kocsisra: puhány, apró fickó, nem fog bírni a lóval. És biztosan jól felöntött a garatra. És a pisztolyai! Biztos tiszta rozsdásak, előbb szétveti őket a puskapor, mint hogy löni lehessen velük. Csak nyomorékká teszik a szerencsétlent.

Rendőrök (*beszélgetnek a lesállásban*)

- Lehet, hogy mégsem az ördög tette?
- Mondj, amit akarsz, ez nem történhetett tisztátalan erő nélkül.
- Fogadok, hogy nem ember, ördög.
- És milyen az öltözéke?

(Megjelenik az apa és az anya két fiukkal)

Apa – Most áldd meg, anyjuk, a fiaidat. Gyertek ide mind!

Anya – Az Istenanya őrizzen benneteket! Ne feledkezzetek meg anyátokról.

Apa – Az anyai imádság a vízen és a földön is megoltalmaz.

Fiúk – Búcsúzunk! Isten őrizzen mindnyájunkat minden szerencsétlenségtől!

Anya – KüldjeteK hírt magatokról.

Apa – Most, keresztény szokás szerint, indulás előtt mindnyájan üljünk le!

(Leülnek egyenesen a földre. Később fölállnak, a fiúk fölszállnak a delizsánszra.)

Rendőrök

- Nem ő az?
- Nem.
- Neked bezzeg mindegy...
- És mit csinálnék?
- Kellott az ördögnek beavatkozni a dolgokba – hogy fosztassék meg a kutya a reggeli pohár vodkájától!
- Csönd! Ha végzünk, jó kis ivászatot csapunk.
- Csak le ne maradjunk róla!

(Megjelenik Pjotr Fjodorovics és Ivan Ivanovics. A delizsánsznál megállnak)

Ivan Ivanovics – Jó napot, Pjotr Fjodorovics!

Pjotr Fjodorovics – Jó napot kívánok kedves barátomnak és jótevőmnek, Ioann Ioannovicsnak! [Ioann – az Ivan név régies, igen választékos alakja]

Iv. Iv. – Ön, úgy látom elfáradt, megterhelte a sebesült lábát.

Pj. Fj. – A lábamat! Ha-ha-ha! *(Együtt kacagnak, Közben belép az Öreg hölgy a társalkodónőivel, akik fölsegítik őt a delizsánszra.)*

Pj. Fj. – Elmondhatom Önnek, legkedvesebb barátom és jótevőm, Ioann Ioannovics, hogy életem során különb viszontagságokban is volt részem. Majd elbeszélem, milyen módon másztam át a kerítésen egy csinos német fehérnéphez.

Iv. Iv. – Ha-ha-ha! *(Ők is fölszállnak a delizsánszra.)*

Rendőrök

- Ez nem tréfa, valóban a sátán keze van a dologban.

- Bizony, különös. De nincs egy kis dohányod? Híresen jó dohányod szokott lenni.

- Ugyan, dehogyan híresen jó! *(tubákolnak, nagyokat prüszkölve)*

Öreg hölgy *(a delizsánsz ablakából)* – El akarok mondani nektek egy különös dolgot: nyáron meg fogok halni. A halál már itt járt nálam.

Társalkodónők – Isten tudja, miket tetszik beszélni.

Ör. h. – Kérem, teljesítsék az akaratomat. Mikor meghalok, temessenek el a templomban, a szentélykerítésnél. Adják rám a szürke ruhámat. Az atlasz ruhámat, a málnaszín csíkokkal, ne adják rám, egy halottnak már nem kell ilyesmi.

Társ. – Isten tudja, miket tetszik beszélni. Mikor jön még a halál? Ön meg ilyen szavakkal rémisztget minket...

Ör. h. – Nem. Én már tudom, mikor halok meg. De nem kell miattam búsulni. Öregasszony vagyok, eleget éltem. Meg maguk is öregek már, hamarosan találkozunk a másvilágon.

Percárusnő *(kiabálva kínálja a portékáját)* – Percet, peracet vegyenek! Bizisten, finom! Vegyenek!

Rendőrök – Milyen helyes fehérnép! Finom falat maga is! Na, gyere csak ide! *(a percárusnő ijedten közelít hozzájuk)* Hát ez meg micsoda? És ez? Ha-ha-ha! Hadd kíváncsiskodjunk egy kicsit! *(A nő jajgat, a rendőrök kiugranak a lesállásból, körbeveszik, tapogatják, majd elvezetik a színpalack mögé. Közben az utazni készülők búcsúzkodnak)*

- Hölgyem, itt marad az Önnel töltött idő minden kellemetessége!
- Isten Önnel, anyácskám!
- Na, mennyien összesereglettünk!
- Hé, maga szakállas, hová tolakszik? Nem látja, hogy itt hölgyek vannak?
- Atyám! Mennyien lettünk!
- Mit mászol a pofámba? Állj! Ellopták a kendőmet! *(A kocsis belefúj a postakürtbe. A delizsánsz elindul. Szemből az Orr fut nagy lihegve)*

Orr – Állj! Állj! Jaj!

Kocsis – Őrség! *(rásüti a pisztolyt, nem találja el)*

Utasok – Mi történt? Mi történt? *(Kiugrálnek a delizsánszból. Az Öreg hölgy az Orr után fut. Az Orr elsőkik előle, de épp az alvó Rendőrkapitányba botlik. Az fölriad, sípol. A kiáltozástól megriadt ló elszabadul, menekül az Orr elől. Az próbálja elkapni. Mindketten megbotolnak és elvágódnak.)*

Ör. h. – Fogják meg! Fogják meg!

Orr – Hogy merészel... Én állami tisztséget töltök be, mi több, eléggé jelentőset.

Rk. – Micsoda? Fogjátok meg, fogjátok meg! *(Az Orr pisztollyal próbál védekezni, közben a rendőrök a sípszóra előrohannak.)*

Ör. h. – Fogják meg! Fogják meg!

Rendőrök – Hogyan? Mi? Hol? Itt! Fény ide, Lámpást!

Utasok – Ne féljeteK, kapjátok el!

Rk. – Előre, fiúk!

Rendőrök – Ne féljeteK, kapjátok el! Mit félteK? *(Mind körülveszik az Orrot, ütlegelni kezdik.)*

Mind – Adj neki, adj neki... *(az orr ettől visszanyeri eredeti alakját)* Egy orr! *(A kocsis ismét befogja a lovat. A delizsánsz elindul, az utasok futnak utána. A Rendőrkapitány papirosba göngyöli az orrot és rendőreivel együtt elvonul.)*

8. kép

(A színen egyidejűleg látszik Kovaljov és Podtocsina lakása.)

Rk. – Itt lakik Kovaljov esküdtszéki ülnök?

Kov. – Jöjjön be! Kovaljov őrnagy vagyok.

Rk. – Ön méltóztatott elveszíteni az orrát?

Kov. – Pontosan így van.

Rk. – Most előkerült.

Kov. – Ne mondja! És hogyan?

Rk. – Különös módon tartóztatták föl, mikor már majdnem elhagyta a várost. Az útlevelét is rég kiállította egy hivatalnok. Ha-ha-ha!

Kov. – Hol van hát? Hol van hát?

Rk. – És a különös az, hogy először úriembernek néztem. De szerencsére nálam volt a szemüvegem. És mikor föltettem, azonnal megláttam, hogy ez egy orr.

Kov. – De hol van? Hol van hát?

Rk. – Mert rövidlátó vagyok, és, ha Ön előttem áll, csak azt látom, hogy hol lehet az arca. De, hogy van-e orra, vagy szakálla, azt nem látom.

Kov. – De hol van?

Rk. . Az anyósom, vagyis a feleségem anyja szintén nem lát semmit.

Rk. *(ráérősen kicsomagolja az orrot a papirosból)* – Ne nyugtalankodjék. Tudtam én, hogy Önnek szüksége lesz rá, ezért magammal hoztam, és az a különös, hogy e szélhámosság fő részese az a Voznyeszenszkaja utcai borbély, aki most a fogdában ül. Rég gyanús volt nekem, hogy részeges és tolvaj, ezen kívül elcsent egy boltból egy tucat gombot. Az Ön orra pontosan olyan, mint volt *(megmutatja)*.

Kov. – Igen ez az! Biztosan! Hörpintsen ki ma velem egy csésze teát!

Rk. – Nagy kellemetességnek tartanám, de sehogy nem tehetem: Még be kell nézнем a fegyelmező-házba. Micsoda drágaság lett most minden árucikkre!

Kov. – A pattanás is ott van a bal oldalán, úgy bizony!

Rk. – A házamban ott lakik az anyósom, vagyis a feleségem anyja. Meg a gyerekek is. Az idősebbik különösen nagy reményekre jogosít, de eszközeim a

képzésére egyáltalán nincsenek. *(Kov. pénzt ad neki.)* De eszközeim a képzésére egyáltalán nincsenek. *(Kov. ismét pénzt ad neki, a dolog még néhányszor megismétlődik, végül a Rk. elmegy.)*

Kov. *(örül)* – Ez az, biztosan! Itt a pattanás is a baloldalon. Ez az én saját orrom! Előkerült! Most oda kell illeszteni a helyére. És ha nem fog visszatapadni? *(A tükör előtt próbálja visszailleszteni.)* Nem tapad vissza! Ó szörnyűség! Nem tart... Na, tapadj már, te bolond! Nem fog megtapadni? Istenem! Nem tapad! Hé. Ivan! Ivan!

Ivan *(belép)* – Szólítani méltóztatott?

Kov. – Indulj hamar oda...

Ivan – Hová?

Kov. Az orvosért indulj, mondd meg neki... *(Ivan elmegy.)* Na, na, tapadj már, te bolond! Nem akar, nem akar!

Orvos – Merre kell itt menni?

Ivan – Erre jó uram, erre. Látja, micsoda eset ez... bizony, teljesen váratlan...

Kov. – Megmentőm! Segítsen! Isten megjutalmazza Önt, hogy meglátogatott engem, szerencsétlent!

Orvos – Mikor történt a szerencsétlenség?

Kov. – Ma reggel elég korán fölbredtem, és láttam, hogy az orrom helyén ez az ostoba, lapos, sima hely van.

Orvos – És Önnek minden egyéb része a helyén van?

Kov. – Mi köze Önnek az egyéb részeimhez?

Orvos – Aha, aha... Üljön ide, fordítsa felém az arcát. *(Megfricskázza az orr helyét, Kov. följajdul.)* Ez kérem, semmiség. Hm... forduljon jobbra... így. *(Ismét megfricskázza, Kov. följajdul.)* Hm! Nem, nem lehet! Azt mondom, maradjon inkább így, mert járhat rosszabbul is.

Kov. – Irgalmazzon, nem lehet mégis valahogyan...

Orvos – Hát, visszatenni persze vissza lehetne, de biztosítom Önt, hogy ezzel rosszabbul járna.

Kov. – Valahogy tegye vissza, akárhogyan is, csak tartson. Még, ha meg is kell támasztanom a kezemmel a veszélyesebb esetekben. Emellett nem szoktam táncolni, hogy valamilyen hirtelen mozdulattal veszélyeztessen. Ami pedig a hálámat illeti, biztos lehet benne, hogy amennyire csak a lehetőségeim engedik...

Orvos – Higgye el, én sosem gyógyítok haszonlesésből. Ez ellenkezik az elveimmel, a művészetemmel. Igaz, elfogadok fizetséget a vizitekért, de kizárólag azért, hogy ne sértsem meg pácienseimet az elutasítással. Természetesen visszatenném az Ön orrát, de biztosítom Önt a becsületszavammal, ha e nélkül nem hisz nekem, hogy ezzel sokkal rosszabbul járna. Inkább bízson mindent a természetre. Mossa az arcát minél gyakrabban hideg vízzel, és biztosítom Önt, orr nélkül is ugyanolyan egészséges lesz, mint ha volna orra. Az orrát pedig – azt tanácsolom – tegye el egy üveg spirituszba, vagy, ami még jobb, öntsön a spirituszhoz két-két kanál erős, fűszerezett vodkát és forrósított ecetet. Akkor szép summát kaphat érte. Még magam is megveszem, ha nem veri föl túlzottan az árát.

Kov. – Nem, nem semmiképp sem adom el, inkább vesszen oda.

Orvos – Bocsásson meg, én hasznára akartam lenni... Mit tehetek? Legalább látta az igyekezetemet... *(elmege).*

Kov. – Na, na, na, tapadj már, te bolond! *(Zokog. Közben belép Jarizskin.)*

Jarizskin – *(félre)* Jaj, micsoda szánalmas ábrázat! Ha-ha-ha!

Kov. *(meglátja Jarizskint)* – Csakugyan nem fog visszatapadni?

Jar. – Köpködj meg. *(Kov. megköpködi, az orr persze így sem tapad meg.)*
Próbálkozzon homeopatikus szerekkel. Milyen módon történt ez az eset?

Kov. – Az okozója ennek nem lehet más, mint Podtocsina törzstisztné asszony, aki azt kívánta, hogy vegyem el a leányát. Én mondtam neki: fiatal vagyok ehhez. Szolgálnom kell még vagy öt évecskét, akkor pont negyvenkettő leszek. Ő pedig – nyilván bosszúból – elhatározta, hogy megront. Fölfogadott valami javasasszonyokat. Csak azok teheték, mert semmiképp sem feltételezhető, hogy az orromat bárki levághatta volna. A szobámba nem lépett be senki. A borbély, Ivan Jakovlevics szerdán borotvált meg, az orrom a nap további részében, de még csütörtökön is a helyén volt. Ezen kívül fájdalmat kellett volna éreznem és a seb sem gyógyulhatott volna be olyan gyorsan, hogy a helye sima legyen, mint

egy palacsinta. (Jellemző Kovaljovra, hogy ezt nem mondta el a rendőrkapitánynak, pedig ezzel segíthetett volna Ivan Jakovlevicsen!)

Jar. – Nagyon-nagyon rosszul állunk.

Kov. – Idézzem szabályszerűen bíróság elé a törzstisztné asszonyt, vagy menjek el hozzá magam és leplezzem le...

Jar. – Nem lehet őt rávenni, hogy békés úton adja vissza, ami jár Önnek? Írjon neki. Ha az orrom nem kerül vissza... és így tovább. *Méltóságos Asszonyom...*

Kov. – Úgy legyen. Írok neki. ... *Pelageja Grigorjevna...* (A reflektorfény a színpad másik felét világítja meg. Podtocsinát és leányát látjuk a lakásukban. Kov. és Jar. eltűnnek a sötétben. Podtocsina – beszélő név. Jelentése: „hegyezett” – ez egy orr formájára utalhat, ill. arra, hogy mindenbe beleüti a hegyes orrát.)

Leány (*kártyából jósol*) – Megint utat látok. Valami káró király érdeklődik... könnyek, szerelmes levél... balról a treff király nyilvánítja ki mély együttérzését, de valami gonosz asszonyság zavarja ebben.

Podtocsina – És mit gondolsz, ki volna a treff király?

Leány – Nem tudom, nem tudom.

Podt. – Platon Kuzmics Kovaljov!

Leány – Biztos, hogy nem ő! Bármit fölteszek rá – nem ő!

Podt. – Ne fogadj, ne fogadj, nincs más treff király.

Leány – Nem, nem ő az.

Ivan (belép, levelet hoz) – Meg merhetem-e kérdezni, hogy Pelageja Grigorjevnaival, Podtocsina Úriasszonnyal van-e szerencsém beszélni?

Podt. – Pontosan.

Ivan – Egy levélke.

Leány – Ah! Mennyire érezhető a tavasz közeledte! A szívem dobog, mintha folyvást várna valakit. Fülemben állandó zaj hallatszik. Közömbös lenne a szívem minden közeledésre? Ah, nem! (*Podt. odalép a leányához, mutatja Kov. levelét. Együtt olvassák.*)

Méltóságos Asszonyom, Pelageja Grigorjevna! Nem tudom megérteni az Ön különös cselekedetét. Legyen bizonyos benne: azzal, ha így tesz, egyáltalán nem tud rákényszeríteni, hogy feleségül vegyem a leányát. Higgyc el, hogy az orrom körüli história számomra teljesen világos, ugyanígy az is, hogy ennek legfőbb részese Ön és senki más. Az orrom hirtelen leválása, szökése, rejtőzése egy hivatalnok álcájában, majd eredeti, de vissza nem illeszthető formájában – mindez nem más, mint olyan varázslások következménye, melyeket vagy Ön követett el, vagy más, e nemes tevékenységben Önhöz hasonlóan gyakorlott személyek. A magam részéről kötelességemnek tartom tudatni Önnel: ha az általam említett orr még a mai nap folyamán nem kerül vissza a helyére, kénytelen leszek a törvények oltalmáért és pártfogásáért folyamodni. Máskülönben van szerencsém Ön iránt teljes tisztelettel viseltetni. Az Ön alázatos szolgája, Platon Kovaljov.

(Közben ismét láthatóvá válik a szín másik fele Kovaljovval és Jarizskinnal. kisvártatva ők olvassák Podtocsina válaszát.)

Méltóságos Uram, Platon Kuzmics! Rendkívül elcsodálkoztam az Ön levelén. Őszintén meg kell vallanom, egyáltalán nem vártam Öntől levelet, különösen nem ilyen méltánytalan szemrehányásokkal. Közlöm Önnel, hogy azt a hivatalnokot, akít Ön említ, sosem fogadtam a házamban, sem álcázott, sem anélküli formájában. Járt ugyan nálam Filipp Ivanics Potancsikov, aké bizonyjára annak módját kereste, hogyan nyerhetné el a leányom kezét. Ám, bár ő maga illendő és józan magatartású, azon felül igen tanult ember, sosem kecsegtettem őt semminemű reménységgel. Ön említést tesz az orról is. Ha Ön azt érti ez alatt, hogy én „orral akartam Önt hagyni” [„Orral hagyni” valakit: ez annyit jelent – csalódást okozni, becsapni, rosszindulatú tréfával félrevezetni.], vagyis formálisan kí akartam volna Önt kosarazni, csodálkozom, miért beszél ilyenről. Híszén jól tudhatta az én épp ellenkező szándékaimat. Ha pedig Ön most nyomban megkéri a leányomat, kész vagyok Önt kielégíteni, amí mindíg legelevenebb vágyam tárgya volt, és amínek reménységében álllok mindenkor az Ön készséges szolgálatára. Pelageja Podtocsina.

Kov. – Nem, ő biztosan nem tehet semmiről.

Jar. – Lehetetlen!

Kov. – Így nem írhat olyan ember, aki bűncselekményben részes.

Jar. – Az ördög igazodik ki ezen!

Közjáték

(A függöny mögül egy nyitott újságjába mélyedt úr lép elő. Több polgár követi.)

1. úr – Kovaljov őrnagy orra errefelé sétálgat.

6. úr – Nem hallottam erről semmit. Hol van?

5. úr – Gondoljunk csak bele, mi meg nem történik a világban!

2. úr – Engedje meg hogy jelentsem Önnek: nemigen értem ezt az ügyet.

1. úr – Mindjárt erre fog jönni.

Mind – Merre? Merre? Hol az az orr?

7. úr – Mennyi különös dolog esik meg: táncoló székek, egy őrnagy orra... Ott van!

Mind – Ott! Ő az, Nézzék csak, ott megy! Ő az, az újsággal?

Vénember – Engedjék meg, én is kíváncsiskodnék kissé!

Mind – Ott van, ott van!

Vénember – Ez? A jó Isten legyen veletek, ez nem ő!

Mind – Ez nem ő, ez nem ő!

1. úr – Látják, ez ám a história...

2. úr – Különös belegondolni is – meddig jutott a felvilágosodás...

Mind – De ez mégis csak furcsa. Képzeljék csak, az a hír járja, hogy az orr három órája sétál az utcán!

4. úr – Azt mondják: így, meg úgy a felvilágosodás... Pedig nem ér az semmit!

Mind – Hol van? Hol van? Mutassátok!

Újonnan érkező – Uraim! Az orr Junker üzletében van!

(A függöny fölemelkedik. Junker üzlete. Előtte az utcán nagy tolongás. A tömeg mellett az Ügynök áll, padokat árul, amikre föl lehet állni.)

Ügynök – Tartós fapadok! Gyönyörű tartós fapadok! Föl lehet állni rájuk!

Mind – Hol van? Mutassátok! Ott látszik, a kirakaton át!

Ezredes (belép) – Engedjék, hadd nézzem meg! (*Förláll az egyik padra*).

Férfihang – Ne verekedj itt, bugris, vonulj az egységedhez!

Női hang – Hová nyomulsz, szemtelen?!

Ügynök – Tartós fapadok, nyolcvan kopejka darabja! Méltóztassanak megnézni!

Ezredes (*leszédül a padról*) – Egy mellény, egy közönséges mellény. És semmiféle orr!

Mind – Egy mellény! Ha-ha-ha! Egy mellény, semmiféle orr!

1. úr – Mondtam, hogy egy mellény.

4. úr – Hogy lehet ilyen ostoba álhírekkel szédíteni a népet?

Mind – Hol van? Nincs itt semmilyen orr! Mindez bolondság!

Újonnan érkező – Uraim! Az orr a Nyári kertben sétál!

Mind – Hol? Hol? A Nyári kertben! Mondtam én, hogy nem a Nyevszkijen van! Hamar! Hamar! (*futnak*)

1. piperkőc – Michel, te is oda?

2. piperkőc – Oda.

1. piperkőc – Én is.

Akárki – Én is odapillantok.

3. diák – Te itt vagy? Menjünk, nézzük meg!

1. diák – Mi az hogy!

4. diák – Kovaljov őrnagy orra...

2. diák – A Nyári kertben!

Többi diák – Fussunk, fussunk!

2 kisfiú – Mama, mama, mutasd meg nekünk az orrot!

Anya – Mindjárt, gyerekek, mindjárt! Fussunk a Nyári kertbe! *(Kitárul a Nyári kert nagy vaskapuja. Rettenetes tolongás.)*

Mind – Kovaljov őrnagy orra itt sétálgat. Mindenki tudja, hogy a Nyári kertben van.

- Nem lehet! Micsoda badarság! – Mutassátok hát meg! *(A tömeg a tatár herceg, Khoszrev-Mirza eunuch testőrei nyomulnak keresztül, urukat gyaloghintóban viszik.)*

Eunuch – Uraim! Szíveskedjenek átengedni Khoszrev-Mirzát! Khoszrev-Mirza szeretné megnézni!

(A tömeg utat enged.)

Khoszrev-Mirza – *(magában)* Semmit sem látok. *(hangosan)* Teljesen érthetetlen. Hogyan sétálhat egy orr a Nyári kertben? Milyen ritka jelenség! Csodálatos! A természet igen-igen különös játéka. *(Az eunuchokhoz)* Menjünk haza!

Eunuch – Uraim! Legyenek kedvesek! Khoszrev-Mirza haza kíván menni. Szíveskedjenek átengedni! **Mind** *(Átengedik, kiáltoznak.)* – Khoszrev-Mirza látta! Hol van? Ott van! Dehogy, az nem az!

Rendőrök – Oszolj, Oszolj! *(Igyekeznek rendet teremteni. Majd tűzoltók érkeznek, locsolni kezdik a tömeget.)*

Epilógus

9. kép

(Kovaljov lakása.)

Kov. *(leugrik az ágyáról, fogja az orrát)* – Itt van, itt van! Az orrom! Pontosan! A helyén van, a két orcám közt! Ivan!

Ivan *(belép)* Hívni méltóztatott?

Kov. – Nézd meg, Ivan, egy pattanás van az orromon! *(magában)* Az lesz ám a baj, ha Ivan azt mondja: nem hogy pattanást nem lát, de orrot sem...

Ivan – Nincs!

Kov. – Hogyan?

Ivan – Nincs pattanás, az orra tiszta!

Kov. – Jó, jó, az ördögbe is! Hogy az az ilyen-amolyan kamarinszki paraszt! *(Az ismert dal fozslányait dúdolva táncra perdül.)*

Ivan – Nézzenek oda, hogy ropja az uraság... *(Belép Ivan Jakovlevics)*

Kov. – Á, te vagy az! Mondd meg előre: tiszta a kezed?

Iv. Jak. – Tiszta.

Kov. – Hazudsz!

Iv. Jak. – Bizony, Isten, tiszta.

Kov. – Úgy vigyázz hát! *(Leül, előkészülve a borotváláshoz.)*

Iv. Jak. – Vízet! *(Ivan behozza.)* Igaz! Ha belegondolunk... Ha-ha-ha!
(Összenéznek, együtt kacagnak.)

Kovaljov – Neked, Ivan Jakovlevics, örökké bűzlik a kezed.

Iv. Jak. – De mitől bűzlene?

Kov. – Nem tudom, barátocskám. Csak bűzlik. *(Iv. Jak. megfogja Kov. orrát, de, mikor az rákiált, elengedi és folytatja a borotválást.)*

10. kép

(Kov. a Nyevszkij sugárúton flangál. Ismerősökkel találkozik, köszöntik egymást.)

1. ismerős – Jó napot, Platon Kuzmics!

Kov. – *(magában)* Eszerint megvan az orrom. *(hangosan)* Jó napot, Sztyepan Lazarevics!

2. ismerős – Erőt, egészséget, Platon Kuzmics!

Kov. – *(magában)* Eszerint megvan az orrom. Ha az őrnagy nem pukkadozik nevéttében, mikor meglát, az annak a biztos jele, hogy mindenképp a helyén van.

3. ismerős – Á! A híredet sem hallani, a színedet sem látni!

Kov. – Nocsak! Ismerlek ám, jó éles a nyelved. De, ördög vigye, jó, hogy látlak!

Podtocsina *(a leányával jön)* – Platon Kuzmics! Ha-ha-ha!

Kov. – Méltóságos asszonyom Pelageja Grigorjevna! Madmoiselle! Ha-ha-ha!
Én is ismerek ám egyet: Valaki elutazott három esztendőre. Megérkezik: fogadja

a felesége egy kisgyerekekkel. Köszönti. „Asszony, hát a gyermek honnan van?” „A Jóisten adta!” –mondja. „A fene a pofádat, Isten adta?!” És majd letörte a derekát. Holott: később kiderült, hogy a gyermek csak az övé lehet: Úgy hasonlít rá, mint egyik vízcsepp a másokra. Ha-ha-ha!

Podt. – Platon Kuzmics! Nem alkalmas-e Önnek holnap nálunk ebédelni? *(suttogva hozzát teszi)* És, ha megkéri a leányomat, kész vagyok kielégíteni Önt. *(Illedelmesen búcsúzkodnak.)*

Kov. *(fügét mutat a hátuk mögött)* – Ezt nektek, némberek, tyúk-népség! A leányt mégsem veszem el. Miért? Csak úgy, par amour, méltóztassék... *(Megszólít egy nőt, aki az út szélén ingmelleket árul.)* Hallgass ide, galambocskám! Gyere el hozzám. Csak kérdezd meg, hol lakik Kovaljov őrnagy, bárki megmutatja. Hm, hm... *(Távoztában, maga elé)* Lelkecském! Mmm... Gyönyörűségem! *(elmegy).*